

DUTCH / NÉERLANDAIS / HOLANDÉS A1

Higher Level / Niveau Supérieur (Option Forte) / Nivel Superior

Thursday 13 May 1999 (afternoon) / Jeudi 13 mai 1999 (après-midi) / Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

4h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

DEEL A

Schrijf een commentaar bij een van de volgende teksten:

1. (a)

Wordt niet vervolgd

“De redactie van het weekblad voelt zich genoodzaakt de voortzetting van uw feuilleton “Het Galgemaal” met ingang van heden te beëindigen.” Ernstige, tegen het leven gerichte bedreigingen en kwalijke verdachtmakingen als zou het blad met de figuur van Anisio, de hoofdfiguur van mijn verhaal, allerlei misdadige groeperingen willen verheerlijken, hebben haar tot dit besluit gebracht.

Arme redactie. Ik heb haar (vanuit mijn schuilplaats) doen weten dat ik deze gang van zaken niet alleen betreur, maar ook hoogst ongelukkig vind. Juist door hier het feuilleton abrupt te doen eindigen blijft de figuur van Anisio levensgroot overeind.

Wie is deze Anisio, hoe is hij tot zijn misdadig gedrag gekomen, hoe zal hij zich straks voor de rechter moeten verantwoorden – allemaal vragen die nog beantwoord moeten worden en die ik niet uit de weg zou zijn gegaan, als mij niet voortijdig de pas was afgesneden.

Mijn werkwijze heeft veel gemeen met die van Japanse auteurs. In dat land is het de gewoonste zaak van de wereld dat romans eerst in feuilletonvorm in kranten of weekbladen verschijnen. Van een lang van tevoren nauwkeurig uitgestippeld verhaal is meestal geen sprake. Tijdens het schrijven groeit de intrige en krijgen de karakters herkenbare contouren. Hoe kan men van mij verwachten dat ik de figuur van Anisio al in de eerste afleveringen had kunnen afronden. Anisio was geen afsplitsing van mijzelf, maar het tegendeel van wat ik wilde en dacht te zijn: iemand die deed wat ik veroordeelde en die veroordeelde wat ik dacht.

De schrijver van een feuilleton is misschien het best te vergelijken met de auteur van een succesvolle tv-serie. De ene inval brengt de andere voort. In wezen is het een *perpetuum mobile** dat enkel door het ingrijpen van zijn schepper tot staan kan worden gebracht. Deze schepper hoort ervoor te zorgen dat de hoofdpersonen niet te snel uit het zicht verdwijnen. Doodgaan mag, maar met mate. Wat dat betreft heb ik het er niet goed afgebracht. Van alle personen die ik heb laten aantreden is alleen Anisio overgebleven. De rest is dood, het toneel is leeg, hartstikke leeg.

Ik vermoed dat dit de onvrede en de woede van de lezers heeft opgewekt, het feit dat de schrijver alleen de misdadige Anisio in leven heeft gelaten als zou hij de uiteindelijke overwinnaar over alles en allen zijn. Toch is niets minder waar. Anisio doodt vele figuren die in het verhaal voorkomen, wil in zekere zin ook de schrijver in mij doden door niets van zichzelf prijs te geven, door hem de toegang tot zijn territorium, tot wat hem beweegt, te ontzeggen. Maar dat lukt hem niet. De schrijver die erop uit is zijn verborgen drijfveren op te sporen, staat tegenover hem op het lege toneel. Er zijn geen decorstukken en rekwisieten om de aandacht af te leiden. Hier staan ze, man tegen man.

* *perpetuum mobile* = toestel of voorwerp dat eeuwig in beweging blijft

En juist op dit kritieke moment, dat men “het uur van de waarheid” pleegt te noemen, breekt de film, breekt het feuilleton af. De kijkers, de lezers, turen naar het beeld van Anisio met een nog rokende revolver in zijn hand. Het feuilleton wordt niet vervolgd, evenmin als Anisio. Niet de schrijver, maar jullie, de ongeduldige hysterische lezers en de
40 lafhartige redactie hebben Anisio gemaakt tot wat hij nu in deze verstijfde vorm is: een moordenaar, een wreker, een terrorist. Ik ben zijn advocaat niet, ik hoef hem niet te verdedigen. Als ik door zou gaan met dit verhaal verder uit te spinnen zou het de schijn kunnen wekken dat ik om clementie voor hem bedel. Ik weet zeker – zo goed meen ik hem al te kennen – dat hij dat niet zou hebben gewild. Daarom zie ik daar voorgoed van
45 af.

Uit: Hugo Pos, *Gedane Zaken*, Amsterdam, 1996 (Bewerkt)

1. (b)

De muren

In de steeds hogere gebouwen wonen
geen geliefden en geen muizen meer;
kleiner en kleiner schijnende personen
vliegen buiten voor de glazen heen en weer,
5 kijken uit bezorgd verzakte konen
naar de met juffrouw volgeverfde vrouwen
opdat haar handen, tot de polsen in getallen,
geen verstoken stukjes baby samenballen
en keilen door de steeds glazere gebouwen
10 vol warmte zonder zon, wind zonder weer,
groen zonder gras, en water zonder meer.

Een man bukt, waar de geur der fundamenten
de uitgang nu nog niet gevonden heeft;
zijn schoen snuffelt iets weg dat eens een lente
15 in toen een kelderkamer had geleefd.
Hij schopt het stof op met opeens verdriet,
maar hij begrijpt zijn eigen schoenen niet.
Zelfs dat hoog boven hem het dolgeworden staal
voortspruit merkt hij niet meer helemaal.

20 En achter de onweerslucht schuilen reeds velden
gewassen vensters vol wit wazig licht;
waar eens de goden achterover helden
helt nu dit verticale vergezicht.
Het razen door de wolken, dat de maan
25 eens deed, wordt nu door vierkanten gedaan.
Toekijkers weten dat maar vallen toch
nog langzaam om door dit gezichtsbedrog,
en roepen uit: "Genade, zijn dat huizen."
Neen zeg ik dan, want ik heb nog niet verteld
30 waar de geliefden wonen en de muizen
welke in regel twee waren vermeld.

Uit: Leo Vroman, *126 gedichten*, 1964.

DEEL B

Schrijf een opstel over EEN van de volgende onderwerpen. Baseer je opstel op tenminste twee bestudeerde werken van Part 3 van de literatuurlijst. Verwijzingen naar andere werken zijn toegestaan maar mogen niet het hoofdbestanddeel vormen van je opstel.

20-eeuws toneel

2. (a) Het 20e-eeuws toneel weerspiegelt de “moderne maatschappij”. Is dat zo? Geef aan de hand van tenminste twee gelezen werken de relatie aan tussen het stuk en wat wij onder ‘de moderne tijd’ verstaan.

of

- (b) In het modern toneel is de dialoog vaak een gesprek tussen twee personen die volkomen langs elkaar heen praten. Men reageert wel op elkaar, maar men verstaat elkaar niet of nauwelijks. Vaak hangt dit samen met het thema van het toneelstuk. Licht dit toe aan de hand van tenminste twee toneelstukken.

Generatiekloof

3. (a) In hoeverre is er in de door jou gelezen werken sprake van overeenkomstige karaktertrekken bij ouders en kinderen en in hoeverre zijn deze overeenkomsten van invloed op de gebeurtenissen en de afloop van het verhaal?

of

- (b) Leiden leeftijdsverschillen tussen de oudere en jongere generatie onvermijdelijk tot conflicten of hebben die conflicten een andere oorzaak? Beantwoord deze vraag aan de hand van tenminste twee romans.

Humor in proza en poëzie

4. (a) Humor en tragiek liggen soms dicht bij elkaar. Ook in de literatuur. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

of

- (b) In de literatuur kunnen we onderscheid maken tussen ironie en sarcasme. Bespreek aan de hand van tenminste twee gelezen werken de kenmerken van deze beide vormen van humor.

Oorlog en vrede in proza en poëzie

5. (a) Liefde en haat zijn meestal de belangrijkste drijfveren van het menselijk handelen in de literatuur over oorlog en vrede. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

of

- (b) De oorlog plaatst mensen vaak voor een belangrijke keuze: die tussen goed en kwaad. Die keuze is in oorlogsomstandigheden vaak moeilijker te maken dan onder normale omstandigheden. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken: aan de hand van keuzes die door de romanpersonages gemaakt zijn.

Andere landen, andere culturen als bron van inspiratie

6. (a) Het thema 'overheersing en onderdrukking' komt in vele boeken over andere landen, andere culturen voor. Beschrijf en vergelijk aan de hand van tenminste twee werken hoe de schrijvers dit thema hebben uitgewerkt.

of

- (b) Welke instelling hebben schrijvers ten opzichte van vreemde landen en andere culturen? Is er sprake van een 'tolerante houding' of een 'intolerante houding'? Vergelijk in dit opzicht de instelling van de schrijvers van twee gelezen werken en geef voorbeelden van een tolerante of intolerante houding.

Individu en samenleving in essays en romans

7. (a) Het zich afzetten van romanfiguren tegen hun omgeving of de samenleving in het algemeen is eigenlijk een vorm van hulpeloos zoeken naar contact. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.

of

- (b) Het is de taak van een schrijver om taboes te doorbreken. Ben je het met die stelling eens? Licht je antwoord toe aan de hand van tenminste twee gelezen werken.
-